

УДК 336.71:004.738.5

Ніколаєва Анжела, кандидат економічних наук, доцент
Луцький національний технічний університет, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-3531-2023>

a.nikolaeva@lutsk-ntu.com.ua

Nikolaieva Anzhela, PhD in Economics, Associate Professor
Lutsk National Technical University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-3531-2023>

a.nikolaeva@lutsk-ntu.com.ua

Отримано: 20.11.2025. Прорецензовано: 22.11.2025. До друку: 23.11.2025.

ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

У статті висвітлено особливості фінансового регулювання криптовалютного ринку в країнах Європейського Союзу. Зокрема, розкрито класифікацію криптоактивів, ключові цілі та вимоги Регламенту МіСА до криптовалютного бізнесу, емітентів та оферентів криптоактивів. Особливий акцент зосереджено на дослідженні досвіду розробки польського законодавства з регулювання ринку криптоактивів та можливостях його використання в Україні. Зроблено критичний аналіз ключових положень вітчизняного законопроекту про легалізацію та оподаткування криптовалюти в Україні, визначено його переваги і ризики для держави, бізнесу та дрібних користувачів послуг. Запропоновано основні напрями удосконалення законодавчої бази з регулювання ринку віртуальних активів в Україні.

Ключові слова: віртуальні активи, державне регулювання, криптоактиви, ринок криптовалюти, оподаткування.

FINANCIAL REGULATION OF THE VIRTUAL ASSETS MARKET: EUROPEAN EXPERIENCE AND NATIONAL FEATURES

The purpose of the article is to study the peculiarities of financial regulation of the virtual asset market, taking into account European experience, and to identify effective instruments of state control in Ukraine. The article argues that studying the

financial regulation of the virtual asset market, taking into account European experience, is an important step towards creating an effective, balanced, and innovation-oriented financial policy for Ukraine in the context of the digital economy. The study found that the European Union has taken proactive steps to regulate the crypto market by adopting the Markets in Crypto-Assets (MiCA) Regulation. The article reveals the classification of crypto-assets, key objectives and requirements of the MiCA Regulation for the cryptocurrency business, issuers and offerors of crypto-assets. Particular emphasis is placed on studying the experience of developing Polish legislation on the regulation of the crypto-asset market and the possibilities of its use in Ukraine. It has been found that the Polish government and the Polish Financial Supervision Authority (PFSA) actively promote the use of blockchain technology in the country by providing support and advice to companies and startups exploring these innovative solutions. Therefore, according to the author, studying the Polish model of cryptocurrency market regulation is particularly important for Ukraine. A critical analysis of the key provisions of the domestic draft law No. 10225-d on the legalization and taxation of cryptocurrency in Ukraine has been made, and its advantages and risks for the state, business, and small service users have been identified. It has been established that legislative initiatives provide legal certainty in the cryptocurrency market, a tax base, and instruments of state control, but they also contain significant risks of excessive fiscalization, complications for small players, unregulated distribution of powers between regulators, etc. The article proposes the main directions for improving the legislative framework for regulating the virtual asset market in Ukraine, aimed at ensuring its transparency, accessibility, and maximum compliance with European standards.

Keywords: virtual assets, government regulation, crypto assets, cryptocurrency market, taxation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Операції з віртуальними активами, зокрема, криптовалютами, останнім часом набувають все більшої популярності серед європейських і вітчизняних інвесторів, трейдерів, як великих фінансових інституцій, так і технічно обізнаних користувачів та молоді. Криптовалюти застосовуються для інвестицій, онлайн-платежів, токенизації реальних активів, як засіб збереження вартості, відіграючи важливу роль у фінансовій екосистемі. Однак стрімкий розвиток ринку криптовалют створює як нові можливості для фінансової системи, так і значні ризики для стабільності економіки. В умовах цифровізації фінансових

потоків криптоактиви стають елементом глобальної фінансової інфраструктури, який охоплює мільйони інвесторів, корпорацій і фінтех-компаній, але їхня децентралізована природа ускладнює контроль з боку держави, зокрема у сфері оподаткування, грошово-кредитного контролю та протидії відмиванню коштів. Значний досвід у використанні криптовалют мають країни Європейського Союзу, зокрема і Польща, вивчення якого може бути корисним для України при розробці власної стратегії регулювання та інтеграції цифрових активів. Сьогодні Україна перебуває на етапі адаптації вітчизняного законодавства щодо регулювання віртуальних активів до стандартів ЄС, прагнучи інтегрувати криптовалютний сектор у легальне фінансове поле. Тому питання розробки ефективного механізму регулювання ринку криптовалют є надзвичайно актуальним.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Останнім часом питання розвитку ринку віртуальних активів все частіше стають об'єктом дослідження як зарубіжних так і вітчизняних науковців та молодих вчених зокрема. Обіг цифрових активів дедалі стає предметом дискусій і досліджень як у фінансовому так і в правовому полі. Чимало публікацій науковців та експертів в різних сферах обігу криптовалюти присвячено висвітленню концептуальних підходів до визначення сутності віртуальних активів (Ушинкіна, 2022 та ін.), аналітичній оцінці обігу криптовалюти та її значення для економіки країни (Микитенко, 2024 та ін.), особливостям та досвіду регулювання ринку криптовалюти в світі і проблемам його впровадження в Україні тощо (Захарків, 2023; Цукан, 2024; Левицький та ін., 2023 та ін.). В Україні ще тільки формується правова база регулювання ринку віртуальних активів, тому дана проблема потребує подальшого дослідження, особливо в контексті вивчення зарубіжного досвіду. Особливо гостро постає питання розробки справедливого механізму оподаткування операцій з криптовалютами в умовах воєнного

стану, з одного боку в контексті пошуку джерел наповнення державного бюджету, з іншого – сприяння розвитку та інтеграції вітчизняної криптоіндустрії в європейський фінансовий ринок.

Цілі статті. Метою статті є дослідження особливостей фінансового регулювання ринку віртуальних активів з урахуванням європейського досвіду та виявлення ефективних інструментів державного контролю в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Розвиток криптовалютного ринку у світі супроводжується формуванням різних моделей його правового та фінансового регулювання, які поєднують фінансовий контроль з боку держави та стимули для впровадження інновацій. Ключовим завданням держав є створення збалансованої системи контролю, яка забезпечує легальне використання цифрових активів, водночас мінімізуючи ризики для фінансової стабільності та державних фінансів.

Як вже зазначалося в попередніх дослідженнях автора (Ніколаєва, 2025), враховуючи зростання масштабів операцій з цифровими активами, Європейський Союз зробив проактивні кроки для регулювання крипторинку, ухваливши Регламент про ринки криптоактивів (MiCA – Markets in Crypto-Assets), який набрав чинності у червні 2023 року і мав повністю застосовуватися в країнах ЄС з грудня 2024 року. Регламент MiCA спрямований на гармонізацію регулювання ринків криптовалютних активів у всьому ЄС і застосовується до випуску, пропозиції і торгівлі криптовалютними активами, а також надання послуг з використанням криптовалютних активів. Ключовими цілями регулювання ринків криптоактивів є посилення захисту прав користувачів та інвесторів, сприяння цілісності ринку та зменшення фінансових ризиків, пов'язаних з цифровими активами. Забезпечуючи всеосяжну нормативну базу, MiCA надає компетентним органам можливість ефективно контролювати крипторинок, забезпечуючи дотримання

регуляторних технічних стандартів і накладаючи фінансові санкції за їх недотримання.

Так, згідно з Регламентом, криптоактиви класифікуються на чотири типи: токени електронних грошей (ЕМТ), токени, пов'язані з активами (ART), утилітарні токени та універсальна категорія для інших типів криптоактивів. В регламенті зазначено на необхідності чітких правових норм для розмежування різних типів криптоактивів, тому він не поширюється на криптовалюти, які кваліфікуються як «фінансові інструменти». Також було запроваджено 18-місячний перехідний період для постачальників послуг, пов'язаних із криптовалютами активами (CASP – Crypto-Asset Service Provider), які надавали свої послуги до 30 грудня 2024 року, з можливістю продовження надання своїх послуг до 1 липня 2026 року. При цьому нормативний акт передбачає можливість для держав-членів ЄС скоротити або відмовитися від перехідного періоду (Karol Sobków, 2024).

Вимоги МіСА до криптовалютного бізнесу передбачають суворі ліцензійні та операційні стандарти для провайдерів послуг криптовалют (CASP). Ці зобов'язання включають надійні протоколи протидії відмиванню грошей (AML) та KYC («Знай свого клієнта») для забезпечення підвищеної безпеки на крипторинку. У Регламенті МіСА встановлено вимоги до емітентів і оферентів криптоактивів, включаючи публікацію технічної документації (білої книги), з обов'язковим розкриттям інформації, а також запроваджено пруденційні вимоги до постачальників послуг, пов'язаних з криптоактивами, включаючи криптовалютні біржі, провайдерів криптогаманців та ін. Правило переказу криптоактивів розширює зобов'язання надавати інформацію про відправників і бенефіціарів переказів, включаючи перекази криптоактивів відповідно до рекомендацій Європейської банківської асоціації (EBA) та Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) щодо віртуальних активів (Mateusz Świtalski, 2024).

Одним із лідерів у Центральній Європі за рівнем впровадження та використання криптовалют є Польща. В країні діє значна кількість бірж, обмінників та стартапів, пов'язаних із блокчейн-технологіями. До 2024 року в Польщі не існувало спеціального законодавства щодо регулювання ринку криптовалют. Операції з віртуальними валютами підпадали під дію окремих положень різних польських законів, таких як Закон про боротьбу з відмиванням грошей (AML), Закон про податок на доходи фізичних осіб та Закон про податок на додану вартість (Mateusz Świtalski, 2024).

Як нормативно-правовий акт ЄС, Регламент МіСА застосовується в кожній країні-члені ЄС, зокрема і в Польщі, проте дозволяє державам-членам запроваджувати національні правила, які детально визначатимуть, як МіСА впливатиме на їхній національний ринок, наприклад, визначатимуть орган, відповідальний за нагляд за ринком. Наразі Польща, адаптуючи національне законодавство до європейських стандартів, працює над національним законопроектом про криптоактиви, скориставшись можливістю скоротити перехідний період для CASP (Karol Sobków, 2024).

Проект польського законодавства з регулювання ринку криптоактивів передбачає наступне:

– регуляторні органи: відповідальною за видачу ліцензій та нагляд за ринком криптоактивів є Комісія фінансового нагляду Польщі (KNF);

– санкції: введення значних штрафів за порушення положень МіСА, зокрема штрафи до 22 мільйонів злотих або 5% від загального доходу компанії;

– скорочений перехідний період: замість 18 місячного періоду, передбаченого МіСА, польські постачальники послуг криптоактивів зобов'язані були отримати ліцензію до 30 червня 2025 року. Проте, як вже зазначають польські юристи, оскільки Сейм вчасно не прийняв власний законопроект про ринок криптоактивів до кінця 2024 року, затримка з ухваленням

польського законопроекту призводить до конфлікту з положеннями про перехідний період у Регламенті МіСА, і зобов'язує для поточних суб'єктів, які внесені до реєстру операцій з віртуальною валютою, застосовувати 18-місячний перехідний період, який впливає з регулювання МіСА.

Як вважають польські експерти, прийняття МіСА в Польщі суттєво вплине на місцевий криптоландшафт. Приєднуючись до стандартів ЄС, Польща прагне створити сприятливе середовище для криптовалютного бізнесу. Блокчейн технологія та смарт-контракти мають потенціал для революції у різних галузях, включаючи фінанси, управління ланцюгами поставок і охорону здоров'я. Польща очікує, що ці технології можуть підвищити прозорість, безпеку та ефективність бізнес-процесів, зменшити витрати та сприяти довірі між сторонами. У свою чергу, зростання інтересу в цілому до рішень на основі блокчейну та їх впровадження, сприятиме подальшому росту інновацій та економічному зростанню в країні. Польський уряд та Польська служба фінансового нагляду (PFSA) активно сприяють використанню технології блокчейн у країні, надаючи підтримку та консультації підприємствам і стартапам, які досліджують ці інноваційні рішення (Mateusz Świtalski, 2024). На нашу думку, вивчення польської моделі регулювання криптовалютного ринку є особливо важливим для України, адже країна перебуває на етапі формування власної системи фінансового регулювання ринку віртуальних активів і прагне гармонізувати національне законодавство з європейськими стандартами.

Як свідчить міжнародна статистика, криптовалютний ринок стає невід'ємною складовою фінансового ринку України, де основні його учасники – бізнес та населення все активніше починають інвестувати свої заощадження в криптоактиви та вести операції з криптовалютами. Так, «за даними Global Crypto Adoption Index 2025 Україна посіла 8 місце у світі за загальним рівнем прийняття криптовалют та за даними Chainalysis входить

до топ 10 у більшості ключових категорій: 4-те місце – за обсягом транзакцій на централізованих сервісах, 6-те місце – за інституційною активністю, 8-ме місце – у сфері DeFi транзакцій» (Easy Pay, 2025).

Все це спонукає Україну активно розвивати нормативно-правову базу для регулювання ринку криптовалют. Основу законодавчих ініціатив становить Закон України «Про віртуальні активи» (2022 р.), який визначив поняття криптовалюти, її обіг, суб'єктів ринку та засади державного нагляду. Проте цей закон так і не набув повної чинності. Основною причиною стала затримка з ухваленням оновленого Податкового кодексу, в якому має бути прописано порядок оподаткування операцій з криптовалютами. Разом з міжнародними партнерами Україна і далі працює над законопроектом про віртуальні активи, що базуватиметься на європейських стандартах, зокрема, положеннях MiCA, адаптуючи їх до національних реалій. Документ передбачає жорсткі вимоги до токенів та розподіл повноважень між регуляторами.

У вересні 2025 року було подано на розгляд Верховної Ради законопроект №10225-д про легалізацію та оподаткування криптовалюти, який станом на момент написання статті ще не був прийнятий остаточно. Нормативний акт складається з двох блоків: визначення правового статусу криптовалюти та правила її оподаткування. Законом регулюється порядок оподаткування операцій з криптовалютою для фізичних осіб та бізнесу, передбачається офіційна реєстрація та звітність постачальників послуг, а також спеціальна податкова амністія для власників криптовалюти у перший рік дії (Проект Закону №10225-д, 2025). Згідно з планами новий законопроект має запрацювати з 1 січня 2026 року, проте вже до змісту цього регулюючого акту виникло багато запитань серед експертів.

Проаналізуємо основні позитивні та негативні моменти національного законодавства щодо фінансового регулювання

криптовалютного ринку в Україні для різних учасників ринку. Так, запровадивши державне регулювання ринку віртуальних активів, держава розраховує на зниження «тіньових» доходів та збільшення податкових надходжень до бюджету через оподаткування операцій з криптовалютою для фізичних осіб (ПДФО/військовий збір) та бізнесу (на основі загальної системи оподаткування). Встановлення вимог держави до постачальників послуг (через реєстрацію та звітність) дозволить полегшити виявлення підозрілих операцій та боротьбу з відмиванням незаконно отриманих коштів, захистити права учасників ринку. А це у свою чергу, підвищує фінансову безпеку й сумісність з міжнародними стандартами. Чіткі правила обігу криптовалюти в Україні дають основу для подальшої політики регулюючих органів (НБУ, Мінфіну і правоохоронних органів), зменшуючи юридичні прогалини при розслідуванні та адмініструванні. Отже, на думку експертів, за умови конкурентоспроможного регулювання легалізація крипторинку може зробити Україну привабливішою для легального криптобізнесу та стартапів, що забезпечить не лише надходження податків, а й створення нових робочих місць.

При цьому, необхідно пам'ятати, що надмірна регуляція в будь-якій сфері, особливо в криптоіндустрії, може налякати бізнес і витиснути його за кордон або стримувати подальший розвиток ринку. Так, на думку Національної асоціації адвокатів України, запропонований законопроект про оборот віртуальних активів «створює середовище, несумісне з принципами інноваційної економіки та верховенства права і може призвести до руйнування сектору в Україні» (Гришанова, 2025). Також регулювання нової сфери потребуватиме додаткових ресурсів держави для створення технічних систем адміністрування і контролю та навчання податкових і регуляторних органів, для яких криптовалютний ринок є новою сферою діяльності. Слід зазначити, що у законопроекті так і не вирішено питання, хто вважатиметься основним регулятором на

ринку віртуальних активів. Триває дискусія про повноваження регуляторів (НБУ, НКЦПФР, Мінфін та інших органів), що у свою чергу може призводити до конфлікту повноважень, дублювання адміністративних і контролюючих функцій, і як наслідок, уповільнення і ускладнення розвитку даного сегменту фінансового ринку.

Перевагами для учасників ринку – бізнесу і дрібних користувачів послуг – є правова визначеність і захист прав власників віртуальних активів. Легалізація сектору створює юридичну базу для здійснення операцій з криптоактивами, дозволяє офіційно вести бізнес у сфері віртуальних активів (створення власних токенів, відкриття криптобірж, постачальники послуг тощо), укладати договори, звертатися до суду у спорах щодо цифрових активів. Все це знижує ризики для користувачів послуг і професійних учасників ринку, відкриває доступ до банківських послуг з криптовалютою, розширює можливості партнерства.

Проте, ми погоджуємося з думкою експертів з НААУ, що наведені окремі законодавчі ініціативи в Законопроекті №10225-д містять суттєві недоліки і потребують доопрацювання. Зокрема, це жорсткі вимоги до учасників ринку та надмірний комплаєнс-тиск. Обмеження обміну віртуальних активів лише через «уповноважені установи» та заборона прямого P2P обміну, який є найпоширенішим способом купівлі-продажу криптовалюти, загрожує переходом бізнесу у тіньовий сектор та збільшенням ризиків шахрайства. «Жорсткі вимоги до авторизації та капіталу створюють непрохідні бар'єри для малого й середнього бізнесу, що сприятиме монополізації ринку кількома великими гравцями» (Гришанова, 2025). Негативним, на нашу думку, є запропоновані обмеження щодо ведення бізнесу з віртуальними активами на спрощеній системі оподаткування, що ускладнює життя малому бізнесу та фрилансерам.

Для мінімізації зазначених ризиків, рекомендується впроваджувати законодавчі зміни поступово, даючи можливість

основним учасникам ринку, зокрема бізнесу та користувачам послуг, адаптуватися до змін, а державі – змогу тестувати кожний етап на практиці і виправляти помилки. Також доцільно встановити зрозумілі пороги та винятки для малого бізнесу і ФОПів: дозволити ФОПам працювати на спрощеній системі оподаткування (до певного ліміту обороту), ввести мінімальний поріг операцій, нижче якого не потрібно вести облік і складати звіти, переглянути поріг для звільнення від оподаткування низькодохідних операцій (наприклад, до 100 тис. грн на рік). Це сприятиме виходу малого бізнесу та ФОПів з тіні, а держава отримає реальні податкові надходження до дефіцитного бюджету, особливо під час війни. У свою чергу, щоб підтримати розвиток інноваційних технологій та стартапів на ринку віртуальних активів, рекомендується передбачити для них спрощені механізми, зокрема у форматі «регуляторної пісочниці» (sandbox) для тестування інноваційних проєктів із полегшеними правилами, щоб «не задушити» інновації. Чіткий розподіл повноважень між державними органами (наприклад, один головний регулятор) дозволить уникнути плутанини та хаосу на ринку, ризиків подвійного контролю та зменшить корупційні ризики. Ну і держава також повинна бути готовою до нового сегменту фінансового ринку, через проведення спеціалізованого навчання для працівників податкових і фінансових органів, які будуть працювати з криптовалютами, створення технічних інструментів для аналізу блокчейнів, підготовки чітких правил для користувачів і бізнесу тощо.

Висновки. Отже, вважаємо, що врахування європейського досвіду, зокрема польського, допоможе Україні ефективно інтегрувати криптовалюту в економіку, забезпечуючи баланс між інноваціями та безпекою фінансової системи. Україна вже робить важливі та необхідні кроки до становлення та розвитку цивілізованого ринку віртуальних активів. Законодавчі ініціативи передбачають юридичну визначеність на ринку криптовалют, податкову базу та інструменти державного

контролю. Проте, містять суттєві ризики щодо надмірної фіскалізації, ускладнення для малих гравців, неврегульованість розподілу повноважень між регуляторами тощо. Тому врахування рекомендацій вітчизняних і іноземних експертів, що працюють з криптовалютою, під час розробки та удосконалення законодавчої бази дозволить забезпечити прозорість руху капіталу, розширити доходну базу бюджету через оподаткування, зміцнити фінансову безпеку країни, і, водночас, стимулювати розвиток інноваційних фінансових технологій.

Список бібліографічного опису

1. Ушинкіна О. А. Концептуальні підходи до визначення поняття «віртуальні активи» в Україні та у світі. *Юридичний вісник*. 2022. Вип. 3 (64), С. 70–77. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.64.16880>
2. Микитенко Т. П. Кількісна оцінка значення віртуальних активів для економіки України. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-53>
3. Захарків В. Т. Регулювання ринку криптовалют: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-57>
4. Цукан С. В. Міжнародне регулювання обороту віртуальних активів: основні положення та принципи. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія Право. 2024. Вип. 81. Ч. 2. С. 228-233. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.35>
5. Левицький В. О., Радинський С. В., Радинська С. С. Нормативно-правове регулювання ринку криптовалют та діяльності криптобірж в Україні та світі. *Інноваційна економіка. Науково-виробничий журнал*. 2023. №3 (95). С. 38-43. DOI: [10.37332/2309-1533.2023.3.4](https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.3.4)
6. Ніколаєва А. М. Польський досвід регулювання криптовалютного ринку. *Польсько-українське прикордоння як сфера трансформації: матеріали міжнар. круглого столу*. Люблін-Луцьк. 28 бер. 2025 року. Луцьк: Надтир'я, 2025. С. 89-91. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/uk/147258369/19575>
7. Karol Sobków. Skutki nieprzyjęcia ustawy o rynku kryptoaktywów w 2024 r. *Graś i Wspólnicy*. URL: https://kglegal.pl/skutki-nieprzyjecia-ustawy-o-rynku-kryptoaktywow-w-2024-r/?utm_source (дата звернення: 20.09.2025).
8. Mateusz Świtalski. MiCA Regulation in Poland: Overview of new EU Law on Crypto-Assets. *Switalski Law Firm*. URL: https://switalski.law/mica-regulation-in-poland-overview-of-new-eu-law-on-crypto-assets/?utm_source (дата звернення: 18.09.2025).
9. Глобальний індекс прийняття криптоактивів 2025: Україна стала 8-ю у світі за рівнем прийняття криптовалют. *Блог Easy Pay*. 14.10.2025 р. URL:

<https://blog.easypay.ua/globalnyj-indeks-pryjnyattya-kryptoaktyviv-2025-ukrayina-stala-8-yu-u-sviti-za-rivnem-pryjnyattya-kryptovalyut/> (дата звернення: 01.11.2025).

10. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні: проект Закону від 24.04.2025 р. № 10225-д. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56271>

11. Гришанова Н. НААУ проаналізувала законопроект № 10225-д: чинна редакція може зашкодити розвитку крипторинку. *ЮРЛІГА*. 10 жовтня 2025 р. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/239612_naau-proanalzuvala-zakonoprot--10225-d-chinna-redaktsiya-mozhe-zashkoditi-rozvitku-kriptorinku (дата звернення: 02.11.2025).

References

1. Ushynkina O. A. Kontseptualni pidkhody do vyznachennia poniattia “virtualni aktyvy” v Ukraini ta u sviti. *Yurydychnyi visnyk*. 2022. Vyp. 3 (64), S. 70–77. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.64.16880> [in Ukrainian].

2. Mykytenko T. P. Kilksna otsinka znachennia virtualnykh aktyviv dlia ekonomiky Ukrainy. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2024. Vyp. 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-53> [in Ukrainian].

3. Zakharkiv V. T. Rehuliuвання ринку криптоваліут: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2023. Vyp. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-57> [in Ukrainian].

4. Tsukan S. V. Mizhnarodne rehuliuвання обороту virtualnykh aktyviv: osnovni polozhennia ta pryntsypy. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Serii Pravo*. 2024. Vyp. 81. Ch. 2. S. 228–233. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.35> [in Ukrainian].

5. Levytskyi V. O., Radynskiy S. V., Radynska S. S. Normatyvno-pravove rehuliuвання ринку криптоваліут та diialnosti kryptobirzh v Ukraini ta sviti. *Innovatsiina ekonomika. Naukovo-vyrobnychi zhurnal*. 2023. Vyp. (95), S. 38–43. DOI: [10.37332/2309-1533.2023.3.4](https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.3.4) [in Ukrainian].

6. Nikolaieva A. M. Polskyi dosvid rehuliuвання kryptovaliutnoho rynku. *Polsko-ukrainske prykordonnia yak sfera transformatsii: materialy mizhnar. kruhloho stolu*. Liublin-Lutsk. 28 ber. 2025 roku. Lutsk: Nadstyria, 2025. S. 89–91. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/uk/147258369/19575> [in Ukrainian].

7. Karol Sobków. Skutki nieprzyjęcia ustawy o rynku kryptoaktywów w 2024 r. *Graś i Wspólnicy*. URL: https://kglegal.pl/skutki-nieprzyjecia-ustawy-o-rynku-kryptoaktywow-w-2024-r/?utm_source (data zvernennia: 20.09.2025). [in Polish]

8. Mateusz Świtalski. MiCA Regulation in Poland: Overview of new EU Law on Crypto-Assets. *Switalski Law Firm*. URL: https://switalski.law/mica-regulation-in-poland-overview-of-new-eu-law-on-crypto-assets/?utm_source (data zvernennia: 18.09.2025).

Економічні науки : збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія "Регіональна економіка". Випуск 22 (87). Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Л.Л. Ковальська. Луцьк : ВІП ЛНТУ, 2025. 691 с.

9. Hlobalnyi indeks pryiniattia kryptoaktyviv 2025: Ukraina stala 8-i u sviti za rivnem pryiniattia kryptovaliut. *Bloh Easy Pay*. 14.10.2025 r. URL: <https://blog.easypay.ua/globalnyj-indeks-pryjnyattya-kryptoaktyviv-2025-ukrayina-stala-8-yu-u-sviti-za-rivnem-pryjnyattya-kryptovalyut/> (data zvernennia: 01.11.2025). [in Ukrainian].

10. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vrehuliuvannia oborotu virtualnykh aktyviv v Ukraini: projekt Zakonu vid 24.04.2025 r. № 10225-d. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56271> [in Ukrainian].

11. Hryshanova N. NAAU proanalizovala zakonoproiekt № 10225-d: chynna redaktsiia mozhe zashkodyty rozvytku kryptorynku. *YURLIHA*. 10 zhovtnia 2025 r. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/239612_naau-proanalizuvala-zakonoprokt--10225-d-chinna-redaktsiya-mozhe-zashkoditi-rozvytku-kriptorinku (data zvernennia: 02.11.2025). [in Ukrainian].

DOI: [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2025-22\(87\)-33](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2025-22(87)-33)